

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

† Dr. Teodor Botiș

— Cuvântare rostită de P. S. S. Părintele Episcop Andrei la înmormântarea lui —

S'a stins încet, ca o lumânare ce se consumă, iconom-stavroforul Dr. Teodor Botiș, care a fost timp de 38 de ani profesor, apoi și director la Institutul teologic-pedagogic, iar mai în urmă la Academia teologică din Arad. Purtându-și crucea cu resemnare creștinească, fără răsvrătire, și-a dat sufletul în mâna Creatorului în noaptea de 13 spre 14 August.

Decăteori stăm în fața morții unei persoane cunoscute, gândul nostru, cu o iuțea de fulger parcurge înc'odată viața celui decedat, încercând să cuprindă într'o imagine de sinteză chipul celui ce dispăre dintre noi. Deși personalitatea omului se compune dintr'un complex de însușiri, totuș una din ele covârșește pe celelalte și aceasta devine oarecum imaginea lui de după moarte.

Care este imaginea de sinteză a vieții lui Teodor Botiș?

Este *blândețea*, acest dar dumnezeesc de a-ți ști păstra totdeauna echilibrul sufletesc și a nu te lăsa niciodată pradă vâpaei năpraznice ce pornește dinlăuntru și revărsându-se în afară mătură ca uraganul, toate în calea sa, dar în acelaș timp consumă și pe cel stăpânit de această putere năvalnică.

Blândețea este virtutea îngerească ce supune totdeauna forța impulsivă a sufletului la picioarele tronului dumnezeesc. Este o împăcare cu soarta, și ca atare o garanție a păcii în lume și a prieteniei dintre oameni.

Sunt așa de puțini oameni blânzi în această lume a răsvrătirii!

Dumnezeu, care l-a înzestrat pe T. B. cu virtutea blândeței, l-a predestinat să fie *educator* de suflete. Educatorul, fără să vrea, educă mai ales prin pilda vieții sale. Arta de a educa nu se cuprinde, deobicei, în cece se rostește ci în cece se face. Aci blândețea este la locul ei. Blândețea de educator a lui T. B. am putea-o asemăna, mai curând, cu unda stăruitoare de apă ce se prelinge încet, fără de a răscoli adâncul, spre țintă; sau cu adierea de zefir, ce stâmpără zăduful, fără de a deslănțui viforul. În viața lui T. B. blândețea creiase o *armonie*, ce atrăgea și cucerea.

Blândețea sufletească a lui T. B. era o moștenire adusă din acel cadru de armonie al naturii, cu codrii tăcuți, ce leagă răbdarea. Cine cunoaște satul natal al lui T. B. își poate da seama de unde era ruptă frumusețea firii sale. Din acel climat de țărani harnici, cinstiți și temători de Dumnezeu, ai Bihariei, T. B. era o întrupare a blândeței pilduitoare.

Dascălul sufletesc are parte de o nemurire în ucenicii săi. Puzderia de raze rupte din suflet, spre a aprinde lumini și a călăuzi gândirea și simțirea elevilor, este o dăruire de viață, ce nu moare ci se perpetuiază în suflete.

Pe o rază de lumină sufletul blând al lui T. B. se întoarce în lumea armoniei și a păcii, iar mormântul lui, alături de cel al altor dascăli ai școlii plină de vrednicie, rămâne între noi, vestind împlinirea unui apostolat în vremuri grele, spre cinstea posterității.

Lin să-i fie somnul, dulce odihna, și bogată răsplata în fața Dreptului Judecător.

Inmormântarea părintelui Dr. Teodor Botiș

Dându-și sufletul în mâinile Creatorului în dimineața zilei de 14 August 1940, Dr. T. Botiș a fost așezat în aceeași ziua pe catafalc în aula Academiei Teologice, unde tot la trei ore i s'au făcut rugăciuni pentru odihna și fericirea sufletului.

Vineri dimineața defunctul a fost transportat în Catedrală unde i s'a slujit Sf. Liturghie pontificată de P. C. S. Dr. Nicolae Popovici, rectorul Academiei Teologice, asistat de patru preoți profesori.

După amiază, la ora 15, i s'a făcut prohodul de către P. S. S. Părintele Episcop Andrei, asistat de un sobor de 12 preoți și doi diaconi. Răspunsurile funebre au fost date de corul ceferiștilor arădani sub conducerea părintelui Virgil Lugojan.

Parentarea adormitului părinte Botiș a făcut-o P. S. Sa Episcopul Andrei în cuvântarea ce o publicăm în fruntea revistei.

După P. Sfinția Sa a vorbit P. C. Dr. N. Popovici în numele Academiei Teologice. Din cuvântarea P. Cucerniciei Sale reproducem următoarele:

Adormitul întru Domnul înainte cu doi ani a plecat dintre noi, dela școala sa iubită, cu sufletul senin, cu conștiința datoriei împlinite și cu nădejdea că, după 38 de ani de muncă încordată și neobosită în slujba școlii, Bisericii și Neamului, se va putea bucura de odihnă pământească binemeritată, dar nici n'a împlinit doi ani dela pensionarea sa și atotmilostivul Dumnezeu l-a învrednicit de odihnă și mai mare, chemându-l în curțile sale.

Născut dintr'o familie de buni creștini în anul 1873 în comuna Valea-neagră-Criș, din județul Bihor, după ce a terminat școala primară acasă și în Șimleul Silvaniei, apoi liceul din Oradea și Sibiu, urmând îndemnul vocațiunii, ce o simțea în sine, s'a înscris la Institutul Teologic ort. rom. din Arad și apoi la Facultatea de Teologie din Cernăuți, unde în anul 1900 a obținut titlul de doctor în științele teologice.

În același an și-a început cariera de profesor la școala noastră, fiind confirmat în anul 1908 în calitate de profesor titular definitiv, iar în anul 1919 a fost numit director și apoi în 1927 rector al școlii noastre ridicată la rangul de Academie Teologică.

A dezvoltat o intensă activitate extrașcolară pe terenul vieții noastre bisericești și culturale. A fost membru în Consiliul parohial din Arad, redactor al organului oficial eparhial „Biserica și Școala” și al Calendarului eparhial, deputat în Adunarea Eparhială și consilier onorific al Consiliului Eparhial, fiind unul dintre sfetnicii Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop Andrei și ai înaintașilor Prea Sfinției Sale. A fost primul președinte al Asociației profesorilor secundari secția Arad și primul președinte al despărțământului județean arădan al „Astreii”, precum și membru în alte societăți culturale și de interes obștesc, răspândind cultura națională în masele largi ale poporului nostru din județul Arad. În legislatura din 1931-32 a fost ales senator.

Răposatul întru Domnul a dezvoltat și o frumoasă activitate literară științifică, având predilecție pentru studiul istoriei naționale din trecutul apropiat. Una dintre operele sale: „Istoria Școlii normale și a Institutului teologic ort. rom. din Arad” a fost premiată de Academia Română, iar alta, „Monografia Familiei Mocionyi” a fost tipărită de Fundațiunea pentru literatură și artă Regele Carol II.

Răposatul întru Domnul s'a considerat pe sine mai înainte de toate profesor de teologie, chemat să pregătească pe viitorii conducători și păstori sufletești ai poporului nostru dreptcredincios, dintre cari au trecut pe sub mână sa 38 serii de absolvenți.

Toți ceice l'am cinstit și iubit împreună cu iubita lui familie, acum, când deplângem despărțirea lui de această viață trecătoare... ne mângâiem cu amintirea vieții lui pilduitoare, de preot și profesor, care pururea va rămâne între noi.

In veci pomenirea lui!

După cuvântări, sicriul defunctului a fost ridicat pe umeri de preoți — foști ucenici ai săi, așezat în carul mortuar și transportat la cimitirul Eternitatea unde a fost așezat în cavoul familiar.

Dumnezeu să-l ierte, iar soției și celor trei fii ai săi să le trimită mângăere și binecuvântare.

Intoarcerea la Catehism

Am scris într'un număr trecut al revistei despre noua programă analitică a învățământului religios în școala primară, care se va pune în aplicare din toamnă, cel puțin în Eparhia Aradului.

Alcătuitorii programei însă nu s'au gândit numai la planuri și teorii, ci dela început s'au gândit și la o serie completă de manuale de religie pentru copii, lucrate după programă.

Suntem de convingerea că manualul de religie are o covârșitoare însemnătate și pen-

tru copii, dar și pentru catiheți. În cazuri rare, un catihet bun poate suplini manualul, așa după cum un manual bun poate suplini — în parte — un catihet rău. Dar în generalitatea cazurilor manualul este de vădită trebuință pentru precizarea și sistemizarea cunoștințelor religioase.

În vânt nu se poate clădi nimic.

Ceea ce s'ar părea unora curios și poate cam pretențios lucru, este introducerea Cate-

hismului în clasa a patra primară. Cum? Să îndopăm copiii de clasa a patra primară cu dogme? Să le îngreunăm capul cu texte biblice și cu principii din cuprinsul religiei și a moralei?

Da!... Catehismul este cartea populară de care avem astăzi cea mai mare trebuință, atât din necesități misionare, cât și din necesități pedagogice. Din necesități misionare, pentru că în haosul ideologiilor contimporane dogmele religiei și ale moralei creștine ortodoxe sunt chemate, prin propoziții simple, să arate tuturo a calea mântuirii. Din necesități pedagogice, pentru că cei dintâi filosofi sunt copiii. Nimeni nu pune atâtea întrebări, ca să afile rostul ființelor și a lucrurilor, cum pun copiii, iar la întrebările lor clare se cer răspunsuri precise.

Dar intoarcerea la Catehism mai este dictată și de următoarele nevoi și împrejurări:

1. Trebuința de a sistematiza cunoștințele religioase ale elevilor din clasele I-III primare. Cunoștințele nesistemizate se învață cu greu și se uită ușor.

2. Necesitatea de a da elevilor un manual de religie în conformitate cu priceperea lor, cu rosturile Bisericii, cu nevoile sufletești ale vremii și în comparație cu manualele similare ale confesiunii catolice care sunt neasemănat mai grele și mai bogate în cunoștințe decât cărțile noastre de religie (Catehismul eparhiei catolice din Iași are 897 întrebări și răspunsuri).

3. Comparația între greutatea lecțiilor de aritmetică, geometrie, gramatică, istorie, ș. a. și între greutatea lecțiilor de religie, ne duce ușor la concluzia că lecțiile Catehismului sunt mult mai ușoare de învățat, bine înțeles, pe lângă un mic efort atât din partea elevilor, cât și din partea catihetilor, — cari cei dintâi vor trebui să învețe bine Catehismul și să facă din el temeiul activității lor catihetice și omiletice. Fără efort nu se face nimic.

4. Catehismul, prin documentarea biblică a lecțiilor sale, răspunde trebuințelor de evanghelizare a poporului și de combatere a sectelor, prin copii. Anumite stihuri biblice, nu sunt grele de învățat. Cum învață copiii anumite proverbe, tot așa vor trebui să învețe și anumite versuri biblice, clasice. — Anticipăm că lungimea unor lecții din Catehismul ce este sub tipar nu trebuie să sperie pe nimeni, deoarece a) la cele mai multe lecții lucrăm cu material cunoscut de elevi, b) la unele lecții adăugăm lecturi biblice și rugăciuni, cele mai multe învățate și nu toate obligatorii, de a se memoriza, c) câteva lecții, 3—4 care sunt mai lungi, pot fi predate în două ore și d) numeroasele clișee

sporesc paginile și în acelaș timp ușurează lecțiile, — așa încât fiecare catihet va avea latitudinea să facă ce poate din materialul ce-i stă la îndemână.

5. Trebuie să mai ținem seama și de faptul că acasă, deodată cu elevii, cetesc sau ascultă lecțiile și părinții, așa încât Catehismul este chemat să fie un *indrepțar* și pentru copii și pentru popor.

Astfel de împrejurări și nevoi implică reintroducerea Catehismului în școala primară și prin copii, în casele poporenilor noștri, atât de întârziati și desorientati în materie de cunoștințe religioase.

Intoarcerea la Catehism este strigătul vremii noastre, pe care l-am ascultat atât din gurile oamenilor cu răspundere pentru instrucția și educația religioasă morală a copiilor, cât și din marile lacune ale învățământului religiei în școala primară.

Rolul Catehismului în viața copilului este mai presus de orice îndoială. Ne aducem aminte de vestitul critic biblic, D. Fr. Strauss, care după ce a cunoscut amarul îndoelilor și a necredinței, și-a dus copil la preot să-l învețe Catehismul, mărturisind umilit în fața preotului mirat:

— Doresc, cinstite părinte, ca fiul meu să fie mai fericit decât mine.

Un exemplu asemănător ne dă francezul Diderot, care a scris despre valoarea pedagogică a Catehismului următoarele cuvinte: „Pentru ca să-mi pot instrui bine copilul meu, n'am putut afla, cu toată osteneala, o altă carte mai corespunzătoare decât Catehismul. Primele începuturi de învățatură au să fie din religiune, care formează baza moralei”. Să nu uităm că aceste cuvinte le-a spus un encicloped, adică un om multilateral în cunoștințe și în pricepere de a sistematiza și ierarhiza științele și cărțile de învățatură.

Sunt speranțe și este de așteptat — în interesul superior al catehizației în special și al Bisericii în general, — ca opera și experiența catihetică a Eparhiei Aradului să se primească și generalizeze în toată Patriarhia română.

Dualismul în filosofia religioasă rusă

Komiakov și doctrina slavofilă

(După Zdziechowski)

Problema geniului religios rus aparține domeniului psihologiei popoarelor și istoriei psihologice a religiilor.

Chestiunea transcendentalismului și a imanenței, care i-a pasionat atât de mult pe europeni, pe Ruși i a lăsat indiferenți. Teoria lui Tolstoi a fost mai mult budistă, decât creștină. N'a fost o evoluție lentă, ci o transformare cosmică; era apocaliptică, viziunea unui cer și a unui pământ nou; domnia sfinților milenari. Apocalipsul a fost mai puternic în gândirea religioasă rusă. Și în apocalipsă trebuie să vedem o înclinare dualistă, foarte pronunțată la poporul rus. Ideea devenirii a fost străină poporului rus. A fi și a nu fi, viața și moartea, lumina și întunecul, lupta eternă între Ormuzd și Ahriman iată ceace-i obseda pe Ruși.

Astfel istoria devine o tragedie, care trebuia să se termine cu o catastrofă: detronarea lui Dumnezeu și zeificarea omului. Aceasta religie e „Biserica lui Satan” după expresia lui Berdiaeff. Un Satan mai teribil decât cel biblic, din cartea lui Iob, acela care a servit de prototip, de Mefisto pentru Goethe. Satan prințul lumii a exaltat imaginația gânditorilor religioși ruși mai mult decât Ahriman, fiindcă era dușmanul implacabil al lui Dumnezeu.

Slavofilii s'au ridicat contra ideii de occidentalizare; ei reprezentau o reacțiune contra civilizației europene. Rusia, spuneau slavofilii, își are caracterele ei bine definite; ea față de celelalte popoare din Europa poartă pecetea originii slave. De nouă secole influența educatoare a creștinismului, sub forma cea mai pură și perfectă a religiosității, a fost păstrată de Biserica orientală. Rusia n'are ce învăța dela Europa; din contră reprezentând un principiu superior — religia lui Iisus Hristos și nu a detractorilor Săi — are o misiune providențială față de Occident.

Slavofilismul n'a avut deaface cu dualismul persan. Komiakov se numără printre cei mai de seamă teologi ruși. Scrierile sale sunt o apologie măreață a ortodoxiei ruso-orientale. Komiakov vorbește în numele Bisericii unice și indivisibile, el judecă și condamnă confesiunile occidentalilor, deviațiile acestora cari strică Biserica.

Catolicismul a sacrificat libertatea individului ideii de unitate. Modelându-se sub influența Romei și a imperiului roman, a luat aspectul de stat în frunte cu un papă autocrat; preoții sunt simpli instrumente ale acestuia, iar masa credincioșilor n'are alt privilegiu decât să asculte de aceștia în mod pasiv. Catolicismul în forma aceasta trebuia să provoace reacțiunea protestantă, pentru ca să salveze libertatea individuală, care a fost sacrificată unității. Confesiunea Occidentului este caracterizată printr'un raționalism îngust și sec. Afirmând, că credința este un act al rațiunii, iluminat de grație, catolicismul lasă în umbră grația pentru ca să se bazeze numai pe rațiune. Nu înțelege elementul vital al credinței, uită că adevărul este viața și că la adevăr nu ajungem decât prin dragoste, „non intratur in veritatem nisi per claritatem”; adevărul religios, nu-i decât o deducție logică, aprobat de curtea dela Roma, iar aceasta ștă dea; redusupra vieții interioarece pur și simplu viața

spirituală la o viață materială pur pasivă. Pe de altă parte protestantismul cade în extrema opusă, vroind să înlocuiască autoritatea papei cu Evanghelia, pe care fiecare credincios o poate interpreta liber. Astăzi Scriptură Sfântă în loc „ca să fie lumina clară ca și soarele a devenit pentru ei nebuloasă” (Soloviev).

Unității catolice fără libertate și libertății protestante fără unitat', Komiakov le opune Biserica Ortodoxă, care este sinteza unității și a libertății în dragoste. Fiecare creștin este o slugă a lui Dumnezeu; simțindu-se însă liber, el se simte în acelaș timp membru al Bisericii. Astfel când caută adevărul, el caută în spirit abdicarea totală a eului său, știe că adevărul nu residă în sine, în gândirea sa individuală, ci în unitatea Bisericii, determinată de unitatea grației divine, care pentru ca să penetreze oamenii și să facă Biserica lui Dumnezeu, cere dela ei păstrarea tradiției comune și dragostea frățească.

„Biserica este corpul mistic al lui Hristos, un corp în care fiecare membru, trăind viața comună prin alții și pentru alții, cu toate acestea are viață proprie”. Acesta-i gândul lui Komiakov.

„Biserica ia naștere aci pe pământ, pentru ca să se sfârșească aiurea; ea se dezvoltă și crede în timp, pentru ca să se deschidă în eternitate”.

Komiakov concepe activitatea omului ca fiind un colaborator al lui Dumnezeu, ca o dragoste, — transportând această activitate pe o scenă infinit mai vastă decât pământul.

Biserica îmbrățișează pământul și cerul, este o comuniune cu sfinții din cer și a credincioșilor de pe pământ; — astfel omul ajunge la cunoașterea lui Dumnezeu și prin cunoașterea lui Dumnezeu la realizarea vocației supranaturale.

„Biserica nu-i o instituție, o autoritate; Biserica este dragoste... Biserica n'admite sclăvia, Ea n'admite decât frățietatea”.

Prof. C. Rudneanu

Păstorul de suflete cu zel apostolesc

Ordinea de zi a preotului

(după Dr. Kramer V. trad. de Szanyi F.)

IV.

Păstorul de suflete trebuie să-și facă o ordine de zi și să se țină, cu strictețe, de dânsa. Un arhitect, înainte de a ridica un edificiu, își face mai întâi planul care, apoi, îi servește de călăuză. Fără de plan nu poate să lucreze bine. Și activitatea preotească e un edificiu. Ca acest edificiu să se poată ridica, preotul trebuie să chibzuiască, de mai înainte, unde și cum să înceapă lucrarea. Trebuie, prin urmare, să-și facă un program de lucru și de viață. Dacă nu și-ar face acest plan, ci într'una s'ar întreba ce are de făcut, atunci el ușor

poate să devină o jucărie a neorânduiei și a ilegalității. Preotul trebuie să se inarmeze cu arma puternică a ordinii, căci prin aceasta ușor se poate feri de păcat.

Omul ca să poată trăi trebuie să țină o rânduială atât în privința mâncării cât și în privința odihnei. Și viața sufletească are nevoie de o ordine stabilită. Fără de dansa ar putea să rămână nefăcut ceea ce trebuia să se facă și astfel sufletul ar rămânea păgubit. Trupul ne dă de știre prin foame că are lipsă de mâncare. Și sufletul are lipsă de hrană. La el, însă, lipsa nu se prezintă atât de imperios ca la trup, lată de ce este atât de necesară o ordine de zi și pentru trebuințele sufletești.

Preotul trebuie să stabilească ce fel de exerciții sufletești îi sunt necesare și folositoare și apoi trebuie să le cuprindă în ordinea de zi. Adevărat că preotul nu poate să se țină totdeauna de programul pe care și l-a fixat, cum poate să se țină, de pildă, un călugăr în mănăstire, care toate le face după regulile stabilită.

Preotul trebuie să se culce și să se scoale la ceasuri stabilite. Dimineața, să mediteze măcar un sfert de oră și să facă serviciul divin. Trebuie să-și fixeze, în program, pentru lectura religioasă, măcar o oră la zi. Aceasta ar fi o ordine de zi, în linii generale. Ordinea ținută cu strictețe îi dă preotului garanța că el toate le face bine și cu siguranță. În cadrul acestui program, preotul trebuie să-și fixeze un timp anumit pentru lucrarea predicilor, pentru studiu, pentru vizitele pastorale, pentru plimbare și pentru distracții. Uneori preotului îi este greu să țină ordinea stabilită. Dimineața, la ora stabilită pentru sculare, el trebuie necondiționat să se scoale, deși odihna e atât de dulce. Meditația îl chiamă, dar ceva par'că-i spune: n'ai timp pentru dansa. Ca să poată ține ordinea stabilită, preotul are nevoie pe lângă o voință de fier și de ajutorul lui Dumnezeu. Statornicia, în această privință, e începutul perfecțiunii și semn hotărît că din preotul respectiv va deveni, cu timpul, păstor de suflete cu zel apostolesc.

Preotul, care n'are ordine de zi, trece cu ușurință și peste cele mai însemnate îndatoriri ce le are. Merge la biserică nepregătit. Abia așteaptă să termine slujba și să iasă din biserică, agendele oficiale le neglijează sau, de le face, le isprăvește repede și fără de nici un pic de evlavie. Se culcă, odată mai devreme, altădată mai târziu, își petrece vremea cu lucruri care nu se potrivesc cu numele lui, incetul cu incetul să tâmpește de tot și orice lucru i-se pare că-i o povară foarte grea. Activitatea lui, în lipsă de ordine și zel, e stearpă și fără efect. Apoi, dacă mai e stăpânit și de viții, e vai de el și de turma pe care o conduce.

Adevărata viața preotească nici nu poate fi concepută fără ordine de zi. Obvin cazuri când preotul neglijează această ordine, de pildă: când lipsește timp mai îndelungat din parohie, când e cercetat din par-

tea rudeniilor și a cunoscuților și când e stăpânit de nepăsare. Păstorul zelos, însă, se întoarce iarăși la ogașul cel vechiu, deoarece știe că nici întârzierea și nici viața fără de rânduială nu-i folosesc nimic.

Exercițiile, înoindu-se zilnic, se lipsesc de ființa preotului, devin ușoare și îi oferă sufletului preoteșc mulțumire și fericire. La început, desigur că respectarea ordinilor e lucru greu, mai târziu, însă, omul se obișnuiește cu ea așa de mult, încât nu s'ar simți sănătos, dacă ar trăi altfel. Pentru ținerea ordinii preotul trebuie să-și întărească voința. Trebuie să-și spună necontentit că respectarea programului zilnic pentru el e o necesitate imperativă, fiindcă el e dator să fie model de viață parohienilor săi și luptător împotriva ispitelor și a păcatelor. Va trebui să țină seamă că abaterea dela programul stabilit poate să-i producă mari greutăți, în ceea ce privește conducerea parohiei. Preotul care calcă într'una ordinea, cu vremea va părăsi-o de tot și acest lucru va constitui o mare pagubă și pentru el și pentru turmă.

În timpul activității sale, preotul trebuie să vorbească necontentit despre rezultatele pe care le-a obținut prin faptul că a respectat ordinea de zi. Anumite puncte din program le va implini cu atențiune deosebită. Pentru ținerea ordinii, pe lângă intențiune și voință, se mai cere și harul lui Dumnezeu, care îi ajută preotului a voi și a putea. Acest har va trebui să-l ceară el necontentit prin rugăciunile sale.

S. S.

(Va urma)

Conștiința

Din: *Emile*, liv. IV
de Jean Jacques Rousseau

...Nu este destul că există această călăuză, trebuie să știi s'o recunoști și s'o urmezi. Dacă ea vorbește tuturor inimilor, pentru ce sunt așa de puțini cei care o aud?

Ei! fiindcă ne vorbește limba rațiunii, pe care totul ne-a făcut s'o uităm.

Conștiința este timidă, ea iubește retragerea și pacea; lumea și sgomotul o îngrozește; prejudecățile din care spun unii că se naște sunt dușmanii ei cei mai cruzi; ea fuge sau tace înaintea lor; glasul lor sgomotos înecă pe al ei și-l împiedecă de a mai fi auzit; fanatismul cutează să o imiteze și să poruncească crimă în numele ei. În sfârșit ea devine silnică la forța de a fi dată la o parte; nu ne mai vorbește, nu ne mai răspunde, și, după ce ai disprețuit o multă vreme, e tot atât de greu s'o readuci cât a fost de greu s'o cunoști.

De câte ori m'a desgustat răceala în cercetările ce simteam în mine! De câte ori tristețea și plictiseala, vărsând otrava în primele mele meditații, mi le făceau nesuferite! Inima mea stearpă nu dădea decât un zel slab și fără căldura dragostei de adevăr. Imi ziceam: De ce să mă chi-

nesc căutând ceace nu este? Binele moral nu este decât o himeră; afară de plăcerea simțurilor nu este nimic bun.

Oh! când cineva a pierdut odată gustul plăcerilor sufletului, aceleia îi este greu a le dobândi! E și mai greu să-l dobândească când nu l-a avut niciodată. Dacă ar exista un om atât de ticălos încât să nu fi făcut în toată viața lui nimic a cărei amintire să i dea mulțumirea de sine și satisfacția că a trăit, acest om ar fi incapabil să se cunoască vreodată; și neputând simți oarecare bunătate venită naturii sale, ar rămânea rău cu deasila și ar fi nenorocit pe veci.

Credeți însă să fie pe tot pământul un singur om așa de decăzut încât să nu fi fost niciodată ispitit a face bine? Această ispită este atât de firească și atât de dulce încât este cu neputință să-i rezistați întotdeauna; și amintirea plăcerii pe care și-a produs o odată ajunge ca s'o reclame fără încetare.

Din nefericire la început e greu de satisfăcut; cineva are o mie de motive să nu se supună înclinației inimii.

Nimic nu este mai vrednic de iubit decât virtutea; dar trebuie s'o fi iubit ca s'o găsești vrednică de iubire. Când cineva vrea s'o îmbrățișeze asemenea lui Proteu¹⁾ din fabulă — îmbracă mai întâi o mie de forme înșiorătoare și se arată sub forma ei, în sfârșit, numai acelora care nu și-au pierdut curajul.

O copilul meu! poți să simți într'o zi de câtă greutate este ușurat cineva, după ce a înțeles deșertăciunea părerilor omenești și a gustat amărăciunea patimilor; să găsești în sfârșit așa de aproape de tine drumul înțelepciunii, răsplata strădaniilor din această viață, izorul fericirii pe care nu mai nădăjduiai să-l găsești.

Toate datoritiile legii naturale, pe care nedreptățile oamenilor aproape mi le șterseseră din inimă, se ivesc iarăși în numele eternei dreptăți pe cari mi le propune și mă vede îndeplinindu-le. Nu mai simt în mine decât opera și unealta Ființei celei înalte, care vrea binele, îl face, care va înșăptui binele meu prin potrivirea voinței mele cu a Ei și prin buna întrebuițare a libertății mele; primesc ordinea pe care (Ea) o întemeiază, sigur că mă voi folosi într'o zi și eu de această ordine și că-mi voi afla fericirea; căci care fericire este mai dulce decât a simți ordinea dintr'un sistem unde totul este Cine?

Trad. de Vasile St. Guzu
student teolog — Arad.

Cărți

† **Nicolae Colan: Medalioane.** Ed. „Cărțile vieții” Nr. 8. Cluj 1940. Pagini 120; prețul 45 lei.

Darul apostolesc și râvna scriitoricească a P. S. S. Părintelui Episcop Nicolae Colan al Clujului se fac învedere printr'o nouă lucrare, publicată de curând în

1) Proteu: Zeu marin, fiu al lui Neptun, care putea lua după voe ori ce formă și înfățișare, divinitate în mitologia greacă.

colecția „Cărțile vieții” inițiată și condusă de Prea Sfinția Sa.

Medalioanele alcătuiesc un ciclu de zece articole și conferințe asupra unor figuri și idei alese din câmpul Ortodoxiei; despre mitropolitul Andrei Șaguna, despre episcopii Roman Ciorogariu și Nicolae Ivan și despre profesorul și academicianul Gh. Bogdan-Duică, — portretele, înfăptuirile și contribuțiile lor la zestrea Ortodoxiei ardelen. Urmează conferințele despre: Ortodoxie și renașterea națională, Opera de caritate a primelor veacuri creștine, Eroi și mucenici ai dreptei credințe, Educația străjerească prin biserică, familie și națiune.

În „Lauda liceului ortodox din Brașov” remarcăm un episod din viața P. Sfințitului Părinte, autor, care caracterizează frumos psihologia țăranului ardelean, greutățile, cursele vrăjmașilor și sdrădaniile lui până să-și vadă copilul cu carte.

Spre sfârșitul celui dintâi an de școală secundară la colegiul reformat din Sf. Gheorghe, tata P. S. Sale plătește la cancelarie ceva taxe și se interesează dela directorul colegiului despre purtarea școlarului. În pauză se coboară în curte unde îl aștepta copilul.

— „M'a luat de mână și, după câțiva pași făcuți în tăcere, mi-a spus cu oarecare gravitate: „Domnul director m'a asigurat că pe anul viitor n'o să mai am nici o cheltuială”.

„Eu am izbucnit în plâns, parc'aș fi avut o tragică presimțire. Tata m'a înțeles și m'a mângâiat cu vorbele: „Nu plânge, dragul tatii; tu știi că eu n'am copil de vânzare... Și de-oi ști de bine c'o să trebuiască să-mi trag dela gură ultima bucată de pâine — și tot te duc la toamnă la gimnaziul românesc din Brașov!” Spunând aceste vorbe își împinse căciula de pe-o parte a capului pe cealaltă, iar din traista de piele care-i atârna la șold scoase două mere aduse de acasă și mi le întinse învâluindu-mă într'o privire caldă, pe care n'o s'o uit niciodată”.

În ultima încheietură a cărții, P. Sfinția Sa ne dă câteva povețe: Cum se alcătuește o conferință religioasă și cum se cuvine rostită, pentru a-și ajunge scopul.

Lucrarea P. Sfinției Sale este de folos și trebuitoare tuturor intelectualilor care se interesează de viața, ideologia și gloria Ortodoxiei.

Anuarul Academiei teologice „Andreiane” din Sibiu, 1939—40, publicat de Dr. D. Stăniloae. Sibiu 1940, 80 pagini.

Respectând cu sfințenie vechea și frumoasa tradiție a anuarelor — la timp apărute, — Academia teologică „Andreiană” sub conducerea încărcată cu prestigiul personalității părintelui rector Dr. D. Stăniloae. își dobândește un nou și binemeritat elogiu.

În cuprinsul celui de față publică trei studii de înaltă valoare teologică:

1. Dr. D. Stăniloae: *Antropologie ortodoxă*, comentarii asupra stării primordiale a omului, după doctrina catolică (greșită) și cea ortodoxă;

2. Dr. N. Terchilă: *Filosofia creștină pentru intelectuali* (o schiță a ei, pe temeiul vieții și învățaturii Mântuitorului Iisus Hristos) și

3. Dr. Grigorie T. Marcu: *Introducere în Teologia biblică*, un fragment din lucrarea „Teologia Noului Testament”, a cărei veste de apariție ne surprinde plăcut și ne bucură foarte mult.

Urmează datele statistice școlare privitoare la: personalul didactic și administrativ al Academiei, la bogata și laudabila activitate extrașcolară a profesorilor, la materiile de învățământ, la studenți, cronica anului și societatea de lectură a studenților incheindu-se cu studiul studentului Cornel Dascăl despre „Dumnezeu în lume”.

Aurel Cosma: Pictura Românească în Banat, dela origine până astăzi. Timișoara 1940. 80 pagini.

Harnicul publicist și avocat bănățean, dl A. Cosma ne prezintă o bună și sintetică lucrare asupra picturii românești din Banat, dela cei dintâi iconari până la școala lui Atanasie Demian, marele pictor al României contemporane.

Ca și în toate compartimentele culturii și aci, în domeniul picturii, partea esențială și cea mai bogată o dă pictura religioasă. Dela cei dintâi zugrăvi: Nedecu, Vasile Diaconul și G. Diaconovici, până la pictorii Mihai Velceleanu, Dim. Turcu, C. Daniel, N. Popescu și până în vremea noastră, la Virgil Simionescu, Catul Bogdan și Ioachim Miloia, avem o frumoasă galerie de creatori, artiști ai penelului cari au îmbogățit patrimoniul culturii române cu opere de artă nemuritoare, aproape în întregime religioasă.

Astfel, lucrarea d-lui Aurel Cosma este o prețioasă contribuție la rolul cultural pe care Ortodoxia l-a jucat în trecutul neamului nostru.

Informațiuni

● **Consilieri Regali.** Preafericitul Patriarh Nicodim și II. PP. SS. LL. Mitropoliții Nicolae al Sibiu. lui și Alexandru al Blajului au fost numiți Consilieri Regali. Prin aceste alegeri în rosturi de mare răspundere, M. S. Regele și-a dobândit încă trei sfinți luminați, iar poporul român pe cei mai indicați reprezentanți ai aspirațiilor lui în fața Tronului.

Intu mulți ani!

● **„Fondul Dr. Teodor Botiș pentru ajutoarea copiilor săraci”** s'a deschis la Episcopie din sumele incasate la Cassa Consiliului Eparhial ca răs-cupărare de cunună dela:

Familia Iovița	- - - -	lei	150.-
„ Șuluțiu	- - - -	„	400.-
Dr. Aurel Cioban	- - - -	„	500.-

Dr. Pompiliu Cioban	- - -	500.-
Dr. Aurel Baci	- - -	1000.-
Contesa E. Teleki-Mocioyi	- - -	1000.-
Consiliul Eparhial Arad	- - -	1000.-
		in total lei 4550.-

● **Tabloul catehetic.** Învățământul religios din școala primară intră cu noul an școlar într-o fază de dezvoltare mult mai îmbucurătoare prin *planul analitic unifar* și prin introducerea noilor *manuale de religie* aprobate de Episcopie pentru întreaga eparhie.

Organul de control eparhial a făcut pregătirea acestor realizări în *conferințele catehetice*, dând directive pedagogice și inzistând pe lângă conducerea serioasă a *cartofului catehetic* introdus în anul școlar 1939-40. Astfel la sfârșitul acestui an de muncă catehetică avea la dispoziție, pe lângă datele statistice servite de oficiile protopopești din prilejul examenelor de religie (unde se trecuse și *nota* inspectorului tractual) și carnetul carnetul catehetic cu întreg cuprinsul lui. Din aceste două izvoare indicatoare de activitate catehetică a preoțimei eparhiale, am reușit să ne formulăm *tabloul catehetic* în care este trecut protopopiatul, numărul cat-heților, numărul carnetelor conduse exemplar, numele celor cari le-au prezentat împreună cu nota examenului și *unifatea de muncă* calculată după numărul zilelor și orelor de catehezare săptămânală.

(ct.)

● **Mângăeri biblice.** Părintele profesor Gh. I. Chia, redactorul revistei „Renașterea” din Craiova, publică în numărul din urmă al revistei o bogată și aleasă culegere de „*mângăeri scripturistice pentru vremuri de războiu*”. Le reproducem aci locurile lor, urmând ca iubii cetitori să le caute în Sf. Scriptură și să le folosească în predici pentru mângăerea poporului, precum și pentru a lor întărire sufletească: Ieșirea 14,14; Deuter. 31,6; I Samuil 2,6-7; I Regi 8,57; Psalmul 18,2-9; 25,1-2; 27,9; 31,15; 33-89; 46,2-3; 56,11-12; 62,6-7; 68,20-21; 77,14-15; 93,2-4; 118,13-14; 144,1-2; Proverbe 18,10; 14,26; Isaia 25,9; 35,3-4; 43,1-2; Ieremia 17,17; 17,5-8; Ioil 2,21; Ioan 14,27; 16,33; Romani 8,31; 8,35; 14,7-9; Efeseni 6,13; Galateni 6,2; II Timotei 1,7-10; I Petru 5,6-7; 5,10; I Ioan 3,16; Evrei 12,12-14; Iacob 1,2-3; 1,12.

În cuprinsul acestor versuri se află subiecte *despre ce să predicăm* luni întregi.

● **Vești bune din Gurahonț.** Tinerii români din Gurahonț, dela școalele secundare de toate categoriile, băieți și fete adunați într'un frumos grup de către Dl. Mihiț Terentie candidat de preot, în vacanța de vară au învățat „Răspunsurile liturgice”, așa cum se cântă în cuprinsul Eparhiei, puse pe note de Dl. prof. Trifon Lugojan, cu aprobarea P. S. Sale Păr. Episcop Dr. Andrei Magieru.

Odată învățate, le-au cântat în fiecare Duminică

și sărbătoare, astfel că lumea venea tot mai multă la sf. biserică și împreună cu ei au început să cânte toți credincioșii.

Dar acești tineri nu s'au mulțumit cu atât, ci plini de ambiție și elan tineresc, care nu trebuie să lipsească, văzând starea nenorocită a familiilor sărace ale concentrațiilor din Gurahonț, uniți în gânduri și vreri prin Dl. T. Mihiț și domnișoarele Ofelia Bulz și Doina Ugliș, au aranjat două festivaluri, unul în seara zilei de 14 August pentru soldații concentrați și al doilea în seara zilei de 15 August a. c. cu intrare benevolă, la care a luat parte un număr public de intelectuali, ofițeri și săteni din loc și jur. Programul a fost bine întocmit din cântece patriotice, populare, piesă de teatru și duete cărora le-a premers un cuvânt de deschidere despre: *Infrățire și unire prin Biserică* de T. Mihiț. Publicul participant a fost mulțumit peste așteptări. S'a realizat un frumos venit de 11.000 lei la cassă, iar venit curat de 8000 lei, care a fost predat președintelui comisiei de ajutorare a familiilor sărace ale concentrațiilor din Gurahonț. Aceste fapte au fost mult apreciate în șirul intelectualilor, localnicilor și a celor din jur.

● **Adventistul Alex. Fechete**, refuzând să pună mâna pe armă și nesupunându-se ordinului de concentrare, a fost condamnat de Curtea Marțială din Buzău la 25 ani muncă silnică.

Așa se adeverește că trădătorii de lege sunt și trădători de țară.

Oficiile parhiale sunt rugate să achite concursurile și publicațiile făcute în „Biserica și Școala“.

ADMINISTRAȚIA

Rectoratul Academiei Teologice Ort. Rom. din Arad.

Nr. 455-1940.

Concurs

Se publică concurs pentru complectarea postului de portar, om de serviciu vacant la Academia Teologică ort. rom. din Arad.

Candidații în afară de condițiile generale de admisibilitate, prevăzute de Decretul-Lege pentru Codul funcționarilor publici Regele Carol al II-lea, vor trebui să îndeplinească și următoarele condițiuni:

1. Să fi absolvit școala primară.
2. Să fie de religie ortodoxă română.
3. Să aibă cunoștințe bune de grădinar de zarzavaturi și legume.

Candidații își vor înainta cererile la acest Rectorat până cel mai târziu în 15 zile dela publicarea prezentului concurs în Buletinul Ținutului Timiș. La cereri vor avea următoarele acte:

1. Extras de naștere și de botez.
2. Certificat de cetățenie.

3. Extras de căsătorie și extrasele de naștere ale copiilor, dacă este cazul.

4. Acte de studii.

5. Certificat de sănătate.

6. Certificat de moralitate, eliberat de biroul cazierului judiciar.

7. Actul de satisfacerea obligațiilor legii recrutării.

8. Dovada de membru al Partidului Națiunii.

9. Alte eventuale dovezi despre aptitudini.

Portarul, om de serviciu va beneficia de salariul ce se va acorda din bugetul Ministerului Educației Naționale și în schimbul unei taxe va avea locuință în edificiul Academiei Teologice precum și luminat, încălzit și hrană.

Arad, 19 August 1940.

Rector,

ss. N. Popovici

Anunț

Cucernicii preoți sunt rugați să binevoiască a ne trimite banii pentru vânzările făcute din materialul de colportaj trimis în Mai a. c. Din totul se scade comisionul de 20%, iar din prețul numerilor din Biblioteca Sămănătorul acordăm 50% comision. În acest scop trimitem bilete de vărsământ dela Cec.

Cărțile nevândute pot fi reținute dacă este probabilitate de vânzare, în caz contrar rugăm să ne fie returnate.

Orice propuneri sau îndrumări, primim cu mulțumită.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ
Arad

Comunicate

P. C. Preoți sunt rugați să ne trimită cu cea mai mare urgență fotografia bisericilor, școlilor, caselor culturale și parohiale nou zidite sau renovate în timpul erei românești. Totodată primim bucuros fotografia corurilor, fanfarelor, soc. religioase, cari toate, vor fi expuse la expoziția ce se deschide la Palatul Cultural din Arad pe timpul lunilor de vară.

După închiderea expoziției, returnăm tuturora fotografiile.

CONSILIUL EPARHIAL

Nr. 3820/1940.

În ziua de 22 August a. c. s'au împlinit 50 de ani dela moartea marelui poet al neamului Vasile Alexandri. Dispunem ca în Dumineca de 25 Aug. a. c. să se officieze parastas în toate bisericile din eparhie.

Arad, 22 August 1940.

Consiliul Eparhial